

PATVIRTINTA

Žemės ūkio agentūros prie Žemės ūkio
ministerijos direktoriaus 2026 m. birželio 26 d.
įsakymu Nr. VĮ-141

Ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos subjektų patikros aktui užpildyti naudojamas klausimynas

Eil. Nr.	Reikalavimas	Reikalavimą nustatantis teisės aktas		Reikalavimo, nustatyto teisės akte, originalus tekstas
		teisės akto pavadinimas	skyrius, straipsnis, dalis, punktas	
I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI				
1.	Ar subjektas vykdo: pagal šią Programą veiklą, apimančią ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą?	Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“ (toliau – Programa)	10 punktas	10. Pagal šią programą subjektai išvardinti 9 programos punkte atlieka valstybinės reikšmės darbą, kai kurie dar nuo 1993 metų vykdo ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių saugojimo funkciją: gyvūnus saugo, tiria, platina ir populiarina senųjų vietinių veislių populiacijas. Subjektuose laikomi saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių ūkiniai gyvūnai veisiami grynuoju veisimu, uždarų populiacijų metodu, išlaikant veislių genealogines struktūras. Subjektai tvarko ūkinių gyvūnų veislininkystės ir produktyvumo apskaitą, tiria jų biologines-ūkines savybes, kaupia genetinę medžiagą, kuria naujas genealogines ūkinių gyvūnų linijas ir šeimas, vykdo informacinę sklaidą dalyvaudami parodose, propaguoja ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius leidiniuose. Visa tai skatina platesnį ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių panaudojimą šalies ūkiuose. Šiuose subjektuose sukauptos intelektinės pajėgos, sugebančios įvertinti ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių būklę ir jų poreikį bei užtikrinti jų veisimą grynuoju būdu pagal

				genealoginę struktūrą, taip pat panaudoti įvairius veisimo metodus siekiant užtikrinti saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių išlikimą.
2.	Ar išsaugoti pagal šią Programą einamųjų ir ateinančių metų <i>in situ</i> veiklos rodikliai kurie numatyti programos 1 priede?	Programa	11 punktas	11. Pagal šią programą einamųjų ir ateinančių metų <i>in situ</i> veiklos rodikliai: saugomų ūkinių gyvūnų selekciniai branduoliai, patinų linijų ir patelių šeimų ir ūkinių gyvūnų pagal lytis skaičius yra numatytas programos 1 priede.
3.	Ar išsaugoti pagal šią Programą einamųjų ir ateinančių metų <i>ex situ</i> veiklos rodikliai kurie numatyti programos 2 priede?	Programa	12 punktas	12. Pagal šią programą einamųjų ir ateinančių metų <i>ex situ</i> veiklos rodikliai: kaupiamos genetinės medžiagos kiekiai ir sukauptos medžiagos palaikymo skaičiai yra numatyti programos 2 priede.
4.	Ar laikomasi Programos tikslo ir jo vertinimo kriterijų? (reikalavimas taikomas tik veiklai <i>in situ</i>)	Programa	16 punktas 16.1, 16.2 ir 16.3 papunkčiai	16. Programos tikslas – apsaugoti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius nuo nykimo, užtikrinti saugomų lietuviškų gyvūnų veislių populiacijų tvarumą. Tikslo vertinimo kriterijai: 16.1. kritinių veislių skaičius arba procentas bendrame pagal programą saugomų veislių skaičiuje; 16.2. ūkinių gyvūnų populiacijos (toliau – populiacija) efektyvumo rodikliai N_e (kiekvienai populiacijai atskirai); 16.3. bendros pagal programą remiamos populiacijos pokytis, lyginant su praėjusiais metais (proc.).
5.	Ar laikomasi Programos uždavinių ir jų vertinimo kriterijų? (reikalavimas taikomas <i>in situ</i> ir <i>ex situ</i> veikloms)	Programa	17 punktas 17.1, 17.2, 17.3 ir 17.4 papunkčiai	17. Programos uždavinys – kaupti ir tirti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, racionaliai ir tausiai juos naudoti, sudaryti palankias sąlygas ūkinių gyvūnų rūšių evoliucijai. Uždavinio vertinimo kriterijai: 17.1. sukauptų pilnaverčių genealoginių ūkinių gyvūnų linijų / šeimų / individų pagal atskiras veisles skaičius (vnt.); 17.2. saugomų genetinės medžiagos komplektų skaičius (vnt.); 17.3. iš selekcinų branduolių privačių asmenų įsigytų

				saugomų lietuviškų veislių ūkinių gyvūnų skaičius (vnt.); 17.4. selekciniam branduoliams formuoti ar esamiems papildyti išgytų ūkinių gyvūnų skaičius (vnt.) (gyvūnus galima išgyti tik tais atvejais, kai formuojamas naujas selekcinis branduolys arba kyla grėsmė dėl aukšto įvaisos laipsnio).
6.	Ar vykdoma priemonė Programai įgyvendinti, ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas <i>in situ</i> ?	Programa	18 punktas 18.1, 18.1.1 ir 18.1.2 papunkčiai	18. Programai įgyvendinti numatytos šios priemonės: 18.1. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas <i>in situ</i>: Įgyvendinant Biologinės įvairovės konvencijos tikslus, palaikyti šalies ūkinių gyvūnų biologinę įvairovę išsaugant ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, juos veisti grynuoju veisimu siekiant įtvirtinti susidariusius išskirtinius veislių požymius. Sudaryti ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolius ir juos išlaikyti. Subalansuoti ir tausiai panaudoti selekciniuose branduoliuose gaunamus ūkinius gyvūnus branduoliams plėsti, atnaujinti ar veislių rekreacijos tikslu platinti gyvūnus augintojams. Svarbiausi programos 9 punkte išvardintų subjektų uždaviniai: 18.1.1. išlaikyti pagal I priede nurodytus rodiklius (selekcinis branduolius, linijas, šeimas, įkainius) ir skirtą finansavimą genealoginės struktūros genofondinių ūkinių gyvūnų bandas, kurių gyvūnai nuolat perduotų pageidaujamus požymius ir norimas savybes kitoms kartoms; 18.1.2. užtikrinti, kad siekiant išvengti įvaisos ir formuojant naujas linijas, į populiaciją būtų galima įterpti kitų veislių genų, tai turėtų būti tiek fenotipiškai, tiek ir genotipiškai artimų, panašioje aplinkoje susiformavusių veislių genai, tačiau kitų veislių genų įterpimas turi būti pagrįstas moksliniais tyrimais ir suderintas su Taryba ir Ūkinių gyvūnų veislininkystės veiklą prižiūrinčia institucija;

7.	Ar vykdoma priemonė Programai įgyvendinti, ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas <i>ex situ</i> ?	Programa	18 punktas 18.2, 18.3, 18.4, 18.5, 18.6 ir 18.7 papunkčiai.	18. Programai įgyvendinti numatytos šios priemonės: 18.2. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas <i>ex situ</i>: Įgyvendinant biologinės įvairovės konvencijos tikslus, įkurti ir (ar) palaikyti ūkinių gyvūnų genetinės medžiagos, turinčios funkcionalių paveldimumo elementų, naudojamuosius ir saugojamuosius ūkinių gyvūnų genų bankus, sudaryti genetinės medžiagos kolekcijas ir jas stabiliai naudoti ar saugoti pagal 2 priede nurodytas apimtis, įkainius ir skirtą finansavimą; 18.3. Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių stebėseną ir atranką: Centras, jeigu reikia, pasitelkdamas ekspertus, vykdo į Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių programą įtrauktų veislių ar populiacijų, stebėseną šalies mastu, nustato jų pavojaus būklę atsižvelgiant į FAO reikalavimus, skaičiuoja kiekvienos veislės ūkinių gyvūnų populiacijos efektyvumo rodiklį (Ne); 18.4. ekspedicijos, kurių metu Centro vadovaujama ekspertų grupė vykdo Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių inventorizavimą ir tapatybės nustatymą, charakterizavimą šalies mastu, įvertina gyvūnų tipiškumą veislėms, renka statistinę informaciją, papildo genetinės medžiagos kolekcijas; 18.5. visuomenės informavimas apie Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimo veiklą (viešinimo akcijos, ūkinių gyvūnų genetinių išteklių demonstravimas, straipsniai, interneto svetainės administravimas) ir kitą su tuo susijusią veiklą, kurį vykdo Centras; 18.6. Naujų selekcinčių branduolių formavimas ar gyvūnų skaičiaus keitimas esamuose (turi būti pritarta Tarybos sprendimu ir suderinta su Ūkinių gyvūnų veislininkystės veiklą prižiūrinčia institucija); 18.7. Centro, Direkcijos ir genetinius išteklius saugančių subjektų materialinės bazės kokybės gerinimas siekiant užtikrinti gyvūnų gerovę.
----	--	----------	--	--

8.	Ar Centras vykdo veiklą įgyvendinant programą? (reikalavimas taikomas tik Centro veiklai)	Programa	20 punktas 20.1, 20.2, 20.3, 20.4, 20.5, 20.6, 20.7 ir 20.8 papunkčiai.	20. Centro veikla įgyvendinant programą: 20.1. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių nuolatinė stebėseną ir atranka. Veiklos vertinimo kriterijai: atliktų ekspedicijų skaičius, ekspedicijose stebėtų ir atrinktų gyvūnų skaičius, ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių stebėsenai ir atrankai panaudotų lėšų suma; 20.2. išsaugojimas <i>in situ</i>. Veiklos vertinimo kriterijus – ūkinių genofondinių gyvūnų selekciniais branduoliams sudaryti ir išlaikyti panaudotų lėšų suma, išsaugotų ūkinių gyvūnų skaičius pagal veislių genealogines linijas ir šeimas; 20.3. išsaugojimas <i>ex situ</i>. Veiklos vertinimo kriterijus – genetinei medžiagai kaupti panaudotų gyvūnų skaičius pagal atskiras veisles (vnt.); 20.4. gyventojų švietimas ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių ir šių išteklių išsaugojimo klausimais. Veiklos vertinimo kriterijai: viešinimo priemonių (pranešimų, surengtų ūkinių gyvūnų genetinių išteklių parodų, populiarinimo straipsnių ir kt.) skaičius, viešinimui panaudota lėšų suma; 20.5. nuolatinė visų Programoje įrašytų veislių stebėseną; 20.6. duomenų interneto svetainėje paskelbimas ir kartą per metus atnaujinimas pagal programos 5 priedą; 20.7. naujų selekcinės branduolių formavimas ar esamų papildymas. Veiklos vertinimo kriterijus: programos 6 punkte minimų veislių įsigytų ūkinių gyvūnų skaičius vnt.; 20.8. Materialinės bazės kokybės gerinimas siekiant užtikrinti saugomų genofondinių gyvūnų gerovę.
9.	Ar Direkcija ir Genetinius išteklius saugantys subjektai vykdo veiklą įgyvendinant programą? (reikalavimas taikomas Direkcijos ir Genetinius išteklius saugančių subjektų veiklai)	Programa	21 punktas 21.1, 21.2, 21.3 ir 21.4 papunkčiai.	21. Direkcija ir Genetinius išteklius saugančių subjektų veikla įgyvendinant programą: 21.1. išsaugojimas <i>in situ</i>. Veiklos vertinimo kriterijus – ūkinių genofondinių gyvūnų selekciniais branduoliams sudaryti ir išlaikyti panaudotų lėšų suma, išsaugotų ūkinių gyvūnų skaičius pagal veislių

				genealogines linijas ir šeimas; 21.2. išsaugojimas <i>ex situ</i>. Veiklos vertinimo kriterijus – genetinei medžiagai kaupti panaudotų gyvūnų skaičius pagal atskiras veisles (vnt.); 21.3. naujų selekcinų branduolių formavimas ar esamų papildymas. Veiklos vertinimo kriterijus: programos 6 punkte minimų veislių įsigytų ūkinių gyvūnų skaičius vnt.; 21.4. materialinės bazės kokybės gerinimas siekiant užtikrinti saugomų genofondinių gyvūnų gerovę.
10.	Ar veiklą <i>in situ</i> vykdančys subjektai išlaiko Programos 1 priede numatytus ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinų branduolių, genealoginių ūkinių gyvūnų linijų ir šeimų, ūkinių gyvūnų kiekius pagal įkainius ir skirtą finansavimą?	Programa	22 punktas	22. Saugojimą <i>in situ</i> vykdančys subjektai išlaiko einamaisiais metais šios programos 1 priede numatytus ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinų branduolių, genealoginių ūkinių gyvūnų linijų ir šeimų, ūkinių gyvūnų kiekius pagal įkainius ir skirtą finansavimą.
11.	Ar veiklą <i>ex situ</i> vykdančys subjektai išlaiko Programos 2 priede numatytus genetinės medžiagos kiekius pagal įkainius ir skirtą finansavimą?	Programa	23 punktas	23. Saugojimą <i>ex situ</i> vykdančys subjektai kaupia ir saugo einamaisiais metais šios programos 2 priede numatytus genetinės medžiagos kiekius pagal įkainius ir skirtą finansavimą.